

petició d'aquesta forma en *-an*, car hi ha un altre *Bastán*, ben separat, enclavat dins Nav. al SE., pertanyent ja a Petilla de Aragón, uns 50 k. a l'E. de Tafalla (i 10 a l'O. de Petilla). Quant al Bearn, no sols allà diuen *Le Bastan* a un afl. de la Nive que baixa de la vall espanyola, sinó també, amb caràcter més independent, *Bastanès* municipi 3 k. al N. de Navarrenx, i 7 al N. del límit basco-gascó; i que aquest sigui un simple derivat en *-ENSIS* del nom de la vall navarresa, ja força llunyana, és dubtós, no sols perquè ja es documenta en el S. XI (en les formes *Basta(n)-ne(s)* en els anys 1375, 1385, 1540 i 1608, *Di. Top.*) sinó perquè també hi ha altres derivacions gascones molt més llunyanes i ben poc explicables amb elements romànics. *Bastanau* lande te. Maspie, 25 k. al NE. de Pau; un *Col de Bastan* a l'alta Bigorra que és al peu del circ lacustre de *Bastanet*, al capdamunt de la vall d'Aura (ja prop de Luixon i del nostre Aran) coll que uneix els te. d'Aulon i Aragnouet.¹

Quant al sufix *-ist* l'he assenyalat com a pre-romà en NLL cat. *Antist* i *Oristà*, fent apofonia amb *-ost*, *-est*, *-ust*, en *Btr.z.Nfg.* 1973, 205, 204-9. Com que els bascolegs (Mitx. etc) sovint han assenyalat casos d'alternança basca *-st/-tz-*, donant-ho com un fet adquirit, ho aplico ja a la terminació de *Bastanist* en aquella nota. I és que *-itse* es troba també en noms aquitànics de l'Antiguitat, com *Baicoritse*² (Whatmough. *D.A.G.*, 104), de la família ibero-basca en *Bae-* constituïda per Schuchardt (veg. supra els articles *Badalona* i *Bassella*); de manera que, recordant que hi ha en basc *otz* en noms que s'assemblen als del sufix *-ost* (*Btr. z. Nfg.*), tenim tant o més bones raons per sospitar evolució *-st- > -tz-* que viceversa.

¹ Són arbitràries les deduccions que pretén treure Palay d'aquests toponims, suposant un *bastâ* «lande» i *bastàn* «torrent pyrénéen», amb una etim. ll. **vastans*, *-ntis*, absurda, i tan impossible en l'aspecte fonètic com el leximòrfic. També n'hem de descartar el nom dels *Bastarnae*, o *-ernae*, tribu de l'alt Vístula que generalment hom considera germànics (altres diuen eslaus o celtas), ja documentats en fonts gregues entorn del S. I (com Polibi, i en tot cas Plutarc, *Aem. Paulus* IX, § 56 que els posa al Danubi) i els noms belgues o normands *Bastogne* (al. *Bastenach*), *Bastigny* a l'Eure. En canvi recordant la gran extensió del canvi *-zt- > -z-* en toponímia cast.-moss. bé pot ser que Car. Michaëlis tingué raó en creure que el gall. (cast.) *Bazán* és evolució fonètica de *Baztan*. — ² I altres noms semblants, que recordo més imprecisament, en *-coritse* i *-iste*, com *Herauscoritse*. V. l'art. *La Quar/La Corriu* (infra). I quant als *Bastarnae*, cf. el que en diem s. v. *Bastareny*.

BASTARD o BESTART

Nom de lloc i sobretot NP, mallorquí. *Torre d'en bestárt* pujant al Calvari de Pollença. Vinya de N'Antoni *Bestard* en doc. de 1449 de Binissalem (*BSAL* 60

II, 131-4; no en la meua enquesta, XI, ni en Masc.). Can *bestárt* te. Inca (XI, 50.20). Parlant amb Moll d'aquest cognom em deia, significativament (1963): «la e no la veig gens clara».

⁵ En efecte la dada més antiga que en sé, és amb *-a-*: «Guillermo *Bastart*, bajulo de Rubines» a.1369 (*BSAL* III, 284b), o sigui l'altre nom del modern poble Binissalem. Certament més tard ho trobo sempre amb *e*: *Bestard*, cognom d'un vicari d'Alaró a. 1708-1765 (*BSAL* I, xvi, 7). Jo només tinc nota d'aquest cognom a Sóller (1953), al Terreno (id.) i a Sta. M.^a del Camí (XI, 34.9), per més que *AlcM* el situí també, vagament, a Cat. i Val., però el *DAG* només el dona com a cognom de Mall., però amb la grafia *Bastart* el troba a Mall. en el S. XVI i avui a Bna.

Renunciem a veure-hi un NP germ., per més que n'hi hagi tants en *-bard*, però Först. no troba arrel *Best-*, *Bist-*, *Bast-*, ni *Banst-*, ni hi ha tals NLL a França (en *Best-* o *Bét-*) que em siguin coneguts. Més evident encara, per tota l'estructura, que aquí no hi pot haver res d'àrab ni de morisc. S'imposa, doncs, admetre que es tracta del mot oc. i fr. *bastard* 'fill il·legítim', condició que tanta gent medieval es guardava de negar, sempre que es tractés de famílies nobles o quasi-sobiranes. A l'illa degueren ser descendents dels templers occitans que col·laboraren a la conquesta de Mallorca. Més tard, fugint d'insinuants associacions malèvols, hom preferí la cacografia *Best-*; i he observat que àdhuc s'arriba fins a pronunciar-ho amb *bè-*, en forma comparable als que es fan dir *Pòrcel* o *Porcel*, *Cònil* en lloc de *Conill* i semblants ridiculeses.

En el Princ., no mancarà algun cas comparable: un Pere *Pestart* a Cervera a. 1373 (*BABL* VI, 204): primer agreujant l'insult donant a entendre 'empestat, pestífer': però fins tal malnom fou preferit, per les mateixes raons. Restà d'altra banda *Bastardes* que hom troba com a cognom a Bna. i vagament «Girona», i al *DAG*, com a carrer de Manresa; nom que es pogué originar, qui sap quan, de descendents de franceses, la memòria de les quals no fou ignorada perquè es tractaria de riques pubilles; d'on aquesta singular forma femenina plural: la filla, *Bastarda*, les nétes *Bastardes* i totes respectades com a gent de diners, per marits pobres i llurs descendents.

BASTARENY

Nom d'un riu del Berguedà que neix a la serra de Monnell, al lloc anomenat *Fonts de l'Adou*, i s'enforca amb el Llob. prop de Bagà. C. A. Torras descriu emotivament la vall del Bastareny «coronada per les serres de Greixa y Moixaró, escaixalades i enèrgiques» (*Bergadà*, p. 34). «Paisatges falaguers, vall verda y rienta, pollanques y freixes prop del riu» (p. 90). Segons ell, que tantes valls havia recorregut, «és de les més escayentes y xamoses del nostre Pireneu» (p. 91).

DOC. ANT. 893: «in suberbio Buckaranense, infra term. de villa *Baguzanum* --- in ipso flumine *Bestasina*» (*Dipl. Cat. Vic.*, § 21, p. 20).